

Дюгованець Олесь Михайлович, кандидат економічних наук, доцент, кафедра міжнародного бізнесу, логістики і менеджмента, ГВУЗ «Ужгородський національний університет», Україна.

Черленяк Іван Іванович, доктор наук по державному управлінню, професор, завідувач кафедри міжнародного

бізнесу, логістики і менеджмента, ГВУЗ «Ужгородський національний університет», Україна.

Diugowanets Olesia, SHEE «Uzhhorod National University», Ukraine, e-mail: lables@ukr.net.

Cherlenyak Ivan, SHEE «Uzhhorod National University», Ukraine, e-mail: cherlenyakij@mail.ru

УДК 658:330.341 (045)

DOI: 10.15587/2312-8372.2015.47410

Дяченко К. С.

МЕТОДИЧНІ ПІДХОДИ ДО ОЦІНКИ РІВНЯ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ ПІДПРИЄМСТВ БУДІВЕЛЬНОЇ ГАЛУЗІ

В статті представлено систематизовані методичні підходи вітчизняних та зарубіжних авторів до оцінки рівня економічної безпеки підприємств будівельної галузі, визначено їх переваги та недоліки. Отримані результати дають змогу поглибити та розширити теоретико-методичні основи оцінки рівня економічної безпеки підприємств будівельної галузі. Також результати досліджень сприяють підвищенню ефективності функціонування системи управління підприємством з урахуванням галузевої специфіки.

Ключові слова: економічна безпека підприємства, оцінка економічної безпеки підприємства, методи оцінки, будівельна галузь.

1. Вступ

Останнім часом все більше досліджень в Україні та світі присвячується питанням визначення та особливостей економічної безпеки. Насамперед, це пов'язано з погіршенням сталого та стабільного розвитку і функціонування вітчизняних підприємств, відсутності сприятливих умов для ведення та підтримання ефективної підприємницької діяльності, що викликано економічною нестабільністю, наявністю протиріч у законодавчій базі та кризовими явищами грошово-кредитної системи та валютного ринку країни.

На сьогоднішній день практично не дослідженими є сутнісні та змістовні характеристики економічної безпеки будівельних підприємств; не визначені підходи до оцінки рівня економічної безпеки та можливості його підвищення в процесі фінансово-господарської діяльності; не розроблені наукові положення щодо системи фінансової безпеки будівельних підприємств в сучасних умовах господарювання. Все це обумовлює необхідність та актуальність дослідження, а недостатня розробка теоретичних і практичних положень визначає доцільність проведення дослідження.

Будівельна галузь України, як одна з провідних галузей економіки держави, однією з перших зазнала впливу кризових явищ, що призвело до зниження частки у структурі ВВП та навіть до від'ємних його показників за останній квартал поточного року [1].

Всі ці фактори змушують вітчизняні підприємства приділяти підвищену увагу до питань формування, забезпечення та оцінки рівня власної економічної безпеки в сучасних умовах та на майбутнє.

Тож особливою актуальністю сьогодні набувають питання дослідження наявних методичних підходів до

оцінки рівня економічної безпеки, а також їх адаптація з урахуванням галузевої специфіки до особливостей функціонування будівельних підприємств, як стратегічно важливих об'єктів економіки країни, що дасть змогу створити надійну та ефективну систему їх економічної безпеки.

2. Аналіз літературних даних та постановка проблеми

Вагомий внесок щодо розробки теоретичних та методичних основ оцінки рівня економічної безпеки підприємств належить таким вітчизняним та зарубіжним вченим, як: Т. Г. Васильцевим [2] розглянуто стратегію та механізми зміцнення економічної безпеки підприємництва України; Л. В. Гнилицькою [3] досліджено основи збалансованої системи економічних показників для оцінки стану та рівня економічної безпеки суб'єктів господарської діяльності; С. М. Ільяшенко [4] сформульовано складові економічної безпеки підприємства і підходи до їх оцінки; Е. В. Камишніковою [5] запропоновано методи формування кількісної оцінки рівня економічної безпеки.

В роботах, Ю. М. Воробйова [6], С. М. Ільяшенко [4], О. Л. Коробчинського [7], А. О. Кушнірук [8], О. О. Молодід [9], І. В. Пірятінської [10], О. В. Федосової [11, 12], М. В. Чорної [13] акцентовано увагу на галузевій специфіці підприємств при визначенні рівня їх економічної безпеки.

Проте, не зважаючи на значну кількість проведених досліджень, подальшого вивчення та розробки потребують методичні підходи до оцінки рівня економічної безпеки підприємств з урахуванням галузевої приналежності саме будівельних підприємств, адже більшість

фахівців у галузі чи то економічної безпеки держави, чи то окремої галузі промисловості, або окремо взятого підприємства, пропонують кожен свій метод оцінки економічної безпеки.

Зважаючи на руйнівний вплив економічної кризи, що призводить діяльність підприємств будівельної галузі до зниження обсягів виконаних будівельних робіт; відтоку фінансування з державного бюджету та залучення інвестиційних коштів; погіршення показників їх фінансового стану і, як наслідок — загрози настання банкрутства, виникає нагальна потреба не лише в адаптації існуючих методичних підходів до оцінки рівня економічної безпеки підприємств будівельної галузі, а і розробка такої методики для будівельних підприємств зокрема.

3. Об'єкт, ціль та задачі дослідження

Об'єкт дослідження — процес оцінки рівня економічної безпеки підприємств будівельної галузі.

Мета дослідження — систематизація та обґрунтування методичних підходів до оцінки рівня економічної безпеки підприємств на прикладі підприємств будівельної галузі.

Для досягнення поставленої мети вирішувалися наступні задачі:

- визначити структуру системи економічної безпеки у галузево-секторальному аспекті;
- систематизувати підходи вітчизняних та зарубіжних вчених до оцінки рівня економічної безпеки підприємства;
- узагальнити та проаналізувати існуючі методики до оцінки рівня економічної безпеки підприємств;
- визначити та проаналізувати методики до оцінки рівня економічної безпеки підприємств будівельної галузі;
- обрати оптимальний підхід до оцінки рівня економічної безпеки будівельних підприємств.

4. Матеріали та методи дослідження

Науковою базою для проведення дослідження є сукупність методів і прийомів, загальнонаукові та спеціальні методи, напрацювання світової та вітчизняної науки. Було використано діалектичний та логічний методи, системний підхід, наукову абстракцію, теоретичне узагальнення та систематизацію — для розкриття сутності, значення, змісту, складових та підходів до визначення рівня економічної безпеки підприємств будівельної галузі; теоретичне узагальнення та систематизація, структурно-логічний аналіз, порівняння — для оцінки рівня економічної безпеки та визначення впливу чинників на неї, обґрунтування наукових положень щодо створення системи економічної безпеки підприємств будівельної галузі.

5. Результати досліджень методичних підходів до оцінки рівня економічної безпеки підприємств будівельної галузі

Враховуючи специфіку соціально-економічної ролі, яку відіграє та чи інша галузь в економіці держави в цілому та на регіональному рівні зокрема, необхідною стає потреба у визначенні ефективності заходів суб'єктів системи економічної безпеки у галузево-секторальному аспекті (рис. 1).

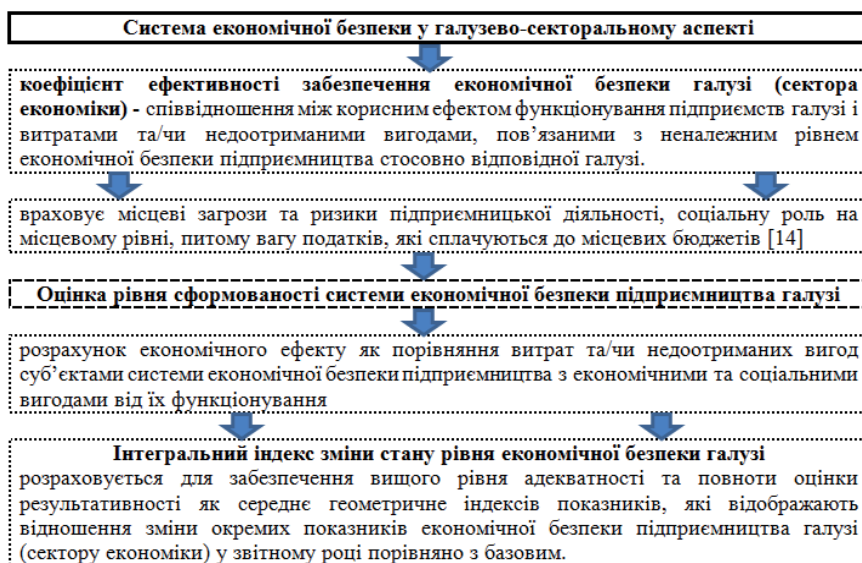

Рис. 1. Структура системи економічної безпеки у галузево-секторальному аспекті (побудовано на основі [14])

Дана система включає в себе розрахунок коефіцієнта ефективності забезпечення економічної безпеки галузі (сектора економіки) з урахуванням ризиків та негативного впливу факторів внутрішнього та зовнішнього середовища, а також дозволяє оцінити рівень сформованості системи економічної безпеки підприємництва галузі, що є дуже важливим в сучасних кризових умовах функціонування економіки.

У межах цієї методики може бути розраховано низку інтегральних індексів з огляду на тактичні завдання в межах одного зі стратегічних завдань державної політики зміцнення економічної безпеки підприємництва, зокрема, інтегральні індекси макроекономічних показників розвитку підприємництва; ефективності використання ресурсного потенціалу галузі; ділового клімату; соціальної ефективності підприємництва; рівня розвитку об'єктів інфраструктури підтримки та забезпечення економічної безпеки підприємств галузі.

Основний висновок про ефективність системи економічної безпеки галузі (сектору економіки) може ґрунтуватись на порівнянні темпів поліпшення інтегрального показника та приросту обсягів витрат (потенційних втрат) на фінансування заходів з її забезпечення.

Оцінивши рівень економічної безпеки галузі, доцільно розглянути існуючі підходи вітчизняних та зарубіжних вчених до оцінки рівня економічної безпеки підприємства (табл. 1).

Широке розмаїття наявних підходів до оцінки рівня економічної безпеки підприємств, представлене у табл. 1, дає підстави стверджувати, що кожен з них має свої

переваги і недоліки. Проте, на практиці ефективним з нашої точки зору є застосування одразу декількох підходів, що дасть змогу отримати більш точні результати, порівняти їх та уникнути ряд недоліків та похибок.

У площині того або іншого підходу необхідно розглянути методики оцінки рівня економічної безпеки підприємства (табл. 2).

Проведений аналіз методичного забезпечення оцінювання рівня економічної безпеки підприємств продемонстрував велику кількість наявних доробок вітчизняних та зарубіжних вчених, щодо формування комплексу моделей, підходів, методів та безпосередньо методології її оцінки. Проте, представлені методи характеризуються

такими недоліками: не враховують одночасно внутрішніх та зовнішніх загроз діяльності підприємства; недостатньо повно висвітлюють процедури відбору найбільш значущих показників безпеки; питання формування нормованої комплексної оцінки рівня економічної безпеки, діагностики загроз; не прогнозують ймовірності настання загроз та рівня життєздатності підприємства; стосуються оцінки рівня безпеки розрізняючи на різних рівнях ієрархії управління та не враховують галузевої специфіки діяльності підприємств, що, в свою чергу не дає змогу об'єктивно оцінити запас фінансової міцності, що є вкрай важливим для успішної фінансової діяльності підприємств в сучасних умовах.

Таблиця 1

Підходи до оцінки рівня економічної безпеки підприємства

Автори	Назва підходу	Сутність	Переваги	Недоліки
Клопов І. О. [15]	Індикаторний (пороговий)	Встановлення рівня економічної безпеки в результаті порівняння фактичних показників діяльності підприємства з індикаторами, що виступають пороговими значеннями цих показників і відповідають певному рівню безпеки	Дозволяє визначитись з категоріями: безпечно або небезпечно; кризовий, критичний, передкризовий нормальний стан економічної безпеки підприємства	При неточному визначенні значень індикаторів неправильно буде визначений рівень економічної безпеки
	Ресурсно-функціональний	Оцінювання ефективності використання ресурсів підприємства. Підприємство розробляє комплекс заходів щодо захисту від загроз і за кожним напрямом оцінюється економічний ефект	Оцінювання рівня економічної безпеки підприємства ототожнюється із аналізом стану його фінансово-господарської діяльності. Частіше за все розраховуються значення за функціональними складовими	Рівень економічної безпеки за таким підходом можна визначити лише порівнюючи з такими ж рівнями за декілька періодів, тобто в динаміці
	Програмно-цільовий (комплексний)	Інтегрування показників, які визначають рівень економічної безпеки підприємства	Підвищену увагу необхідно приділяти відбору показників та визначенню методів їх інтегрування	Виникають складності при встановленні коефіцієнтів значущості на основі методів експертних оцінок
	На основі теорії економічних ризиків	Визначення різних загроз підприємству та розрахунок збитку, який порівнюється з величиною прибутку, доходу та майна	Прогнозування, врахування та упредження ризиків зовнішнього та внутрішнього середовищ	Дещо вужчий, ніж інші підходи
Піратінська І. В. [10]	Бухгалтерський	Передбачає використання критеріїв, що розраховуються на основі інформації бухгалтерського та управлінського обліку, полягає у можливості використання при розрахунках фактичної інформації про господарську діяльність підприємства	Доцільність застосування, дозволяє позбутися недоліків визначення цього рівня за допомогою методів експертної оцінки	Процес ідентифікації і виміру необхідних даних характеризується складністю, довготривалістю та вимагає обробки значних масивів інформації
	Економіко-математичного моделювання	На основі функціональної залежності рівня економічної безпеки підприємства від відповідних показників діяльності підприємства	Відрізняється простотою інтерпретації отриманих результатів оцінки	Складність формування системи оціночних показників; неточність алгоритму розрахунку пов'язана з невизначеністю видів локальних функцій

Таблиця 2

Методики до оцінки рівня економічної безпеки підприємства

Підходи	Автори, назви методик	Сутність	Переваги	Недоліки
Індикаторний (пороговий)	Г. Козаченко [16] В. Шлемко [17]	Оцінюється на підставі зіставлення значень індикаторів-стимуляторів та дестимуляторів. Дозволяє виділити зону нормального рівня безпеки, зону критичного рівня та передкризову зону	Графічна інтерпретація результатів оцінки та розділення показників на групи стимуляторів та дестимуляторів	Необґрунтованість вибору вихідної системи показників та діапазонів нормативних значень. При їх неправильному визначенні рівень ЕБ також буде визначено неправильно, що є небезпечним для підприємства
	М. Бермант, І. Руссман [8]	В якості розрахункових показників фіксують показники виробництва, економічні, фінансові та соціальні	Поразувати індикатори відносно легко маючи звітність підприємства та динаміку розвитку показників для визначення тенденції в майбутньому	Не зафіксовано, яким чином необхідно визначити втрату потенціалу підприємства. Нечітко сформульовані межі відхилень індикаторів від порогових, оскільки для різних показників однакове відхилення може мати різне значення
	Б. Корецький [8]	Виділяється шість блоків: індикатори якості потенціалу; індикатори виробництва; індикатори стану ринку та позиції на ньому суб'єкта господарювання; індикатори фінансового стану підприємства; соціальні індикатори; екологічні індикатори	Простота розрахункової формули та відповідно доступність у визначенні показника	Неможливість скористатися запропонованим методом для вибору індикаторів у випадках, коли в якості середньогалузевого показника обирається певне еталонне (порогове) значення

Закінчення табл. 2

Підходи	Автори, назви методик	Сутність	Переваги	Недоліки
Ресурсно-функціональний	С. Покропивний [18]	Базується на функціональних складових ЕБ підприємства, які визначаються на основі співвідношення можливої величини збитку підприємства і суми витрат на реалізацію заходів, пов'язаних з його попередженням	Метод логічний та науково-обґрунтований. Дає можливість досить точно оцінити рівень ЕБ в конкретний момент часу, використовуючи значну кількість показників	Не враховано галузеві особливості; функціональні складові не розподілено за рівнями значущості. Недоліком є розрахунок значної кількості показників; для невеликих підприємств з малим обсягом виробництва оцінка такої кількості показників є недоцільною
	Д. Ковальова, І. Плетнікова [19]	Виділяють: коефіцієнти значущості кожного показника; локальні функції залежності рівня ЕБ від відповідних показників діяльності підприємств; вихідні показники, які характеризують ЕБ підприємства	Залежність базується на локальних функціях залежності рівня ЕБ від відповідних показників діяльності підприємств та коефіцієнтах, які відображають значущість кожного показника	Невизначеність відносно формування системи показників; незрозумілість, як саме визначати коефіцієнти значущості; необґрунтованість вибору форми локальних функцій
	С. Ілляшенко [4]	На основі синтезу таких функціональних складових, як: фінансова, ринкова, інтерфейсна, інтелектуальна. Вплив кожного з факторів на ринкову безпеку підприємства має бути оцінений експертами за допомогою коефіцієнтів впевненості за шкалою від -1 до +1	Деталізований та комплексний метод. Застосовуються показники, на основі яких доцільно розраховувати рівень економічної безпеки підприємства; врахування показників стимуляторів та дестимуляторів; комплексний розгляд функціональних складових економічної безпеки	Для удосконалення цього методичного підходу доцільно було б при проведенні оцінки фінансової складової включити показники ділової активності, ліквідності та рентабельності підприємства
Програмно-цільовий (комплексний)	А. Ткаченко, О. Резнікова	Визначення рівня економічної безпеки підприємства опирається на сектори: виробництво, збут, фінанси та відносини праці	Фактичні значення показників, які включено до цих секторів порівнюються з нормативними значеннями та на цій основі визначається рівень економічної безпеки підприємства	Необґрунтованість вибору саме таких секторів, тому що більшість економічних явищ можна визначити за такими секторами, не зрозуміло, як автори виділили саме категорію економічної безпеки підприємства
На основі теорії економічних ризиків	Моделі: Альтмана; Таффлера; Тішоу; Конана; Голдера тощо.	Дозволяють розрахувати та спрогнозувати ймовірність настання банкрутства, вплив факторів зовнішнього та внутрішнього середовища	При виявленні передумов зниження інтегрального показника фінансової складової економічної безпеки підприємства першочерговим завданням є проведення аналізу ймовірності банкрутства досліджуваного підприємства за декількома альтернативними методиками	Розглянуті моделі оцінки ймовірності банкрутства підприємства адаптовані, в основному, під діяльність закордонних підприємств. При оцінюванні ймовірності банкрутства необхідно враховувати галузеві особливості. Тому пропонується перейти від інтегральних показників, розрахованих за певною моделлю, до спеціального коефіцієнта можливості банкрутства
Економіко-математичного моделювання	С. Капітула [4] Метод модифікованої зваженої	Узагальнена формула розрахунку економічної безпеки підприємства є доволі простою	Перелік складових, які входять до розрахункової формули того чи іншого з показників подається	При розрахунку окремих показників виникають проблеми, оскільки для визначення функцій, що встановлює залежність за показниками слід проводити ґрунтовні дослідження

Методичні підходи до визначення рівня економічної безпеки з урахуванням галузевої специфіки та особливостей господарської діяльності підприємств будівельної галузі були розроблені такими вченими, як: Коробчинським О. Л., Молодід О. О. [9], Пирятінською І. В. [10], Федосовою О. В. [11], Сторожук Н. В., Турко М. О. (рис. 2).

Проте, аналізуючи кожну з окремих методик представлених авторів, можемо спостерігати суттєві відмін-

ності як у відборі найбільш значущих показників безпеки, так і граничних її значеннях. Автор статті погоджується з доцільністю проведення діагностики рівня економічної безпеки підприємства на макро- та мікро рівні [10], що дасть змогу врахувати негативний вплив зовнішнього та внутрішнього середовища, а також доцільним вважаємо виокремлення фінансової та техніко-технологічної [11] складових економічної безпеки при розробці методи для підприємств будівельної галузі.

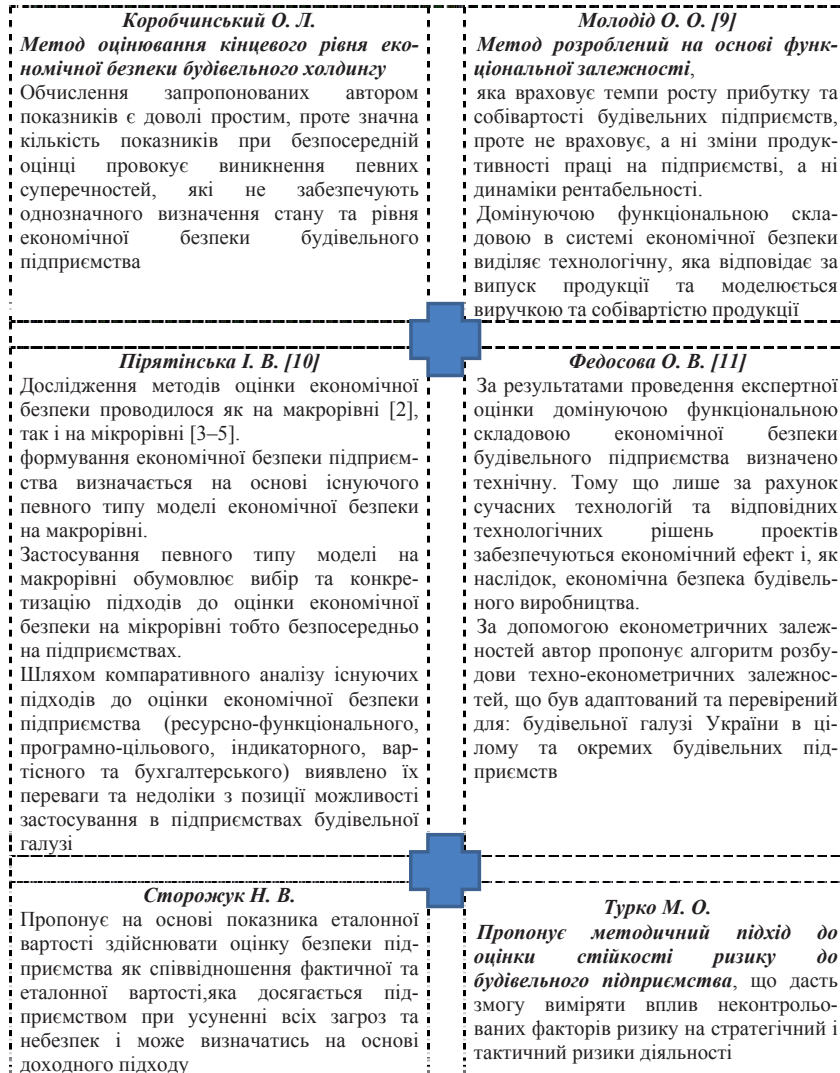

Рис. 2. Методики до оцінки рівня економічної безпеки підприємств будівельної галузі

6. Обговорення результатів дослідження методичних підходів до оцінки рівня економічної безпеки підприємств будівельної галузі

Методичні підходи до оцінки рівня економічної безпеки повинні характеризувати її існуючий рівень, враховувати та відображати ймовірність настання небажаних негативних впливів та загроз внутрішнього та зовнішнього середовища підприємства. Високий рівень економічної безпеки досягається лише за умови, що вся сукупність показників перебуває в межах гранично допустимих значень. В свою чергу, методологія оцінки рівня економічної безпеки підприємств повинна охоплювати перелік критеріїв та індикаторів (з конкретними числовими пороговими значеннями), а також передбачати поєднання таких методів дослідження як моніторинг соціально-економічних показників, експертних оцінок, багатовимірний статистичний аналіз [20–25].

7. Висновки

Всі проаналізовані вище методики базуються на результатах статичного визначення рівня економічної безпеки лише у певний момент часу без динаміки їх

розвитку. На практиці ж в зовнішньому і внутрішньому середовищах підприємства відбуваються постійні зміни — воно є мінливим: тому всі ці методи практично недоцільно і некоректно використовувати в методах оцінки економічної безпеки для подальшого прогнозування рівня економічної безпеки в майбутньому.

Викладене вище вимагає декількох висновків:

- для більш точної оцінки рівня економічної безпеки з урахуванням галузевої специфіки необхідним є використання системи економічної безпеки у галузево-секторальному аспекті, що дасть змогу врахувати можливі ризики та негативний вплив факторів внутрішнього та зовнішнього середовища;

- значна частина науковців сьогодні займається питаннями вивчення економічної безпеки підприємств, проте, дослідження галузевої специфіки, зокрема діяльності підприємств будівельної галузі та врахування її при визначенні оптимального рівня економічної безпеки, потребує підвищеної уваги;

- розроблені підходи та методи оцінки рівня економічної безпеки підприємств будівельної галузі повною мірою не задовольняють вимоги з оцінки стану підприємства;

- виникає потреба в розробці методу оцінки рівня економічної безпеки, який би врахував: запас фінансової міцності підприємства; оптимальну структуру капіталу (залучені кошти для проведення будівельних робіт не

мають перевищувати запас фінансової міцності); сума грошей за усіма укладеними контрактами не повинна перевищувати вартість власного капіталу. Доцільно також було б врахувати зміну показника продуктивності праці в галузі (за окремим видом діяльності); — зміну рентабельності підприємства та індекс інфляції (цін на будівельні матеріали) тощо; — доцільним також є визначення межі економічної безпеки підприємств будівельної за часткою фінансових ресурсів».

Таким чином, проведений аналіз наявних методичних підходів та методик до оцінки рівня економічної безпеки підприємств в цілому, та будівельних зокрема, дає підстави наголосити на їх удосконаленні та перенесенні акценту на особливості галузевої специфіки зокрема, що в майбутньому дозволить прогнозувати та ефективно управляти як підприємством, так і галузю в цілому; попередити настання кризових явищ та ефективно розподіляти фінансові ресурси.

Література

1. Офіційний сайт Державної служби статистики України [Електронний ресурс]. — Режим доступу: \www/URL: www.ukrstat.gov.ua

2. Васильців, Т. Г. Економічна безпека підприємництва України: стратегія та механізми зміцнення [Текст]: монографія / Т. Г. Васильців. — Львів: Арал, 2008. — 384 с.
3. Гнилицька, Л. В. Використання концептуальних основ збалансованої системи економічних показників для оцінки стану та рівня економічної безпеки суб'єктів господарської діяльності [Текст] / Л. В. Гнилицька // *Фінанси, облік і аудит*. — 2011. — № 18. — С. 263–271.
4. Ляшенко, С. М. Складові економічної безпеки підприємства і підходи до їх оцінки [Текст] / С. М. Ляшенко // *Актуальні проблеми економіки*. — 2003. — № 3. — С. 12–19.
5. Камышников, Э. В. Методы формирования комплексной оценки уровня экономической безопасности предприятия [Текст] / Э. В. Камышников // *Актуальні проблеми економіки*. — 2009. — № 12(102). — С. 87–92.
6. Воробійов, Ю. М. Фінансова безпека будівельних підприємств [Текст]: монографія / Ю. М. Воробійов, О. І. Воробійова, О. Г. Блажевич. — Сімферополь: ВД «АРИАЛ», 2013. — 180 с.
7. Коробчинський, О. Л. Організація та функціонування системи економічної безпеки підприємств будівельного холдингу [Текст]: автореф. дис. ... канд. економ. наук: 08.00.04 / О. Л. Коробчинський; Вищий навчальний заклад «Університет економіки та права «КРОК». — К., 2010. — 19 с.
8. Кушнірук, А. О. Визначення стану економічної безпеки будівельного підприємства [Текст] / А. О. Кушнірук; Громадська організація «Львівська економічна фундація» // *Матеріали XXV міжнародної науково-практичної конференції «Інтеграційні процеси розвитку економіки»*, Львів, 10–11 травня 2013 р. — Львів: ЛЕФ, 2013. — Ч. 2. — 140 с.
9. Молодід, О. О. Системний підхід при економіко-математичному моделюванні економічної безпеки будівельного підприємства [Електронний ресурс] / О. О. Молодід // *Ефективна економіка*. — 2012. — № 9. — Режим доступу: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=1373>
10. Пірятинська, І. В. Систематизація підходів до оцінки економічної безпеки будівельних підприємств [Текст]: наук.-техн. зб. / І. В. Пірятинська // *Комунальне господарство міст*. — 2013. — № 106. — С. 266–271.
11. Федосова, О. В. Економічна безпека як запорука економічної ефективності будівельного підприємства [Текст] / О. В. Федосова, О. О. Молодід. — С. 75–84.
12. Федосова, О. В. Визначення рівня економічної безпеки будівельного підприємства на основі економетричних моделей [Текст]: зб. наук. пр. / О. В. Федосова, О. О. Молодід, С. А. Теренчук // *Управлінні розвитком складних систем*. — 2011. — № 5. — С. 117–119.
13. Чорна, М. В. Концептуальна модель економічної безпеки будівельного підприємства [Електронний ресурс] / М. В. Чорна, І. В. Пірятинська // *Ефективна економіка*. — 2012. — № 10 — Режим доступу: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=1477>
14. Отенко, І. П. Економічна безпека підприємства [Текст]: навч. пос. / І. П. Отенко, Г. А. Іващенко, Д. К. Воронков. — Х.: Вид. ХНЕУ, 2012. — 256 с.
15. Клопов, І. О. Управління економічною безпекою промислового підприємства [Електронний ресурс]. — Режим доступу: http://web.znu.edu.ua/herald/issues/2011/eco_2011_1/2011_1/043-52.pdf
16. Козаченко, Г. В. Економічна безпека підприємства: сутність та механізм забезпечення [Текст]: монографія / Г. В. Козаченко, В. П. Пономарьов, О. М. Ляшенко. — К.: Лібра, 2003. — 280 с.
17. Шлемко, В. Т. Економічна безпека України: сутність і напрямки забезпечення [Текст]: монографія / В. Т. Шлемко, І. Ф. Бінько; Рада національної безпеки і оборони України; Національний ін-т стратегічних досліджень. — К.: НІСД, 1997. — 143 с.
18. Покропивний, С. Ф. Економіка підприємства [Текст]: підручник / С. Ф. Покропивного. — К: КНЕУ, 2001. — 526 с.
19. Ковальов, Д. Кількісна оцінка рівня економічної безпеки підприємства [Текст] / Д. Ковальов, І. Плетнікова // *Економіка України*. — 2000. — № 4. — С. 35–40.
20. Osberg, L. New estimates of the index of economic well-being for selected OECD countries [Electronic resource] / L. Osberg, A. Sharpe. — Available at: [www/URL: http://www.insee.fr/en/insee-statistique-publique/colloques/acn/pdf10/sharpe.pdf](http://www.insee.fr/en/insee-statistique-publique/colloques/acn/pdf10/sharpe.pdf)
21. Beeferman, L. W. The asset index: Assessing the progress of states in promoting economic security and opportunity [Text]: mimeo / L. W. Beeferman. — The Heller School for Social Policy and Management Brandeis University, 2002. — 136 p.
22. Bossert, W. Measuring Economic Insecurity [Electronic resource] / W. Bossert, C. D'Ambrosio. — 2009. — Available at: [www/URL: http://www.arts.cornell.edu/poverty/kanbur/InequalityPapers/D%20Ambrosio.pdf](http://www.arts.cornell.edu/poverty/kanbur/InequalityPapers/D%20Ambrosio.pdf)
23. Dominitz, J. Perceptions of Economic Insecurity: Evidence From the Survey of Economic Expectations [Text] / J. Dominitz, C. F. Manski // *Public Opinion Quarterly*. — 1997. — Vol. 61, № 2. — P. 261–287. doi:10.1086/297795
24. Masson, P. R. International Evidence on the Determinants of Private Saving [Text] / P. R. Masson, T. Bayoumi, H. Samiei // *The World Bank Economic Review*. — 1998. — Vol. 12, № 3. — P. 483–501. doi:10.1093/wber/12.3.483
25. Scheve, K. Economic insecurity and the globalization of production [Text] / K. Scheve, M. Slaughter // *American Journal of Political Science*. — 2004. — Vol. 48, № 4. — P. 662–674. doi:10.3386/w9339

МЕТОДИЧЕСКИЕ ПОДХОДЫ К ОЦЕНКЕ УРОВНЯ ЭКОНОМИЧЕСКОЙ БЕЗОПАСНОСТИ ПРЕДПРИЯТИЙ СТРОИТЕЛЬНОЙ ОТРАСЛИ

В статье представлены систематизированные методические подходы отечественных и зарубежных авторов к оценке уровня экономической безопасности предприятий строительной отрасли, определены их преимущества и недостатки. Полученные результаты позволяют углубить и расширить теоретико-методические основы оценки уровня экономической безопасности предприятий строительной отрасли. Также результаты исследований способствуют повышению эффективности функционирования системы управления предприятием с учетом отраслевой специфики.

Ключевые слова: экономическая безопасность предприятия, оценка экономической безопасности предприятия, методы оценки, строительная отрасль.

Дяченко Катерина Сергіївна, здобувач, кафедра економіки підприємств міського господарства, Харківський національний університет міського господарства ім. О. М. Бекетова, Україна, e-mail: yoo.katrin@mail.ru.

Дяченко Катерина Сергеевна, соискатель, кафедра економіки підприємств городского хозяйства, Харьковский национальный университет городского хозяйства им. А. Н. Бекетова, Украина.

Diachenko Kateryna, O. M. Beketov National University of Urban Economy in Kharkiv, Ukraine, e-mail: yoo.katrin@mail.ru